

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

dici naturalis vel humanus, qui omnibus hominibus inest, quo horretur mors ac formidatur poena. Et dicitur timor iste naturalis, non quia accesserit homini ex natura secundum quod prius fuit instituta: quia non fuit iste timor concretus homini, nec de bonis naturalibus: sed quia ex corrupta natura per peccatum omnibus aduenit: cui corruptio inoleuit, tanquam esset naturalis: & est iste timor, & effectus peccati, ut praedictum est.

QUOMODO DIFFERANT SAPIENTIA
& scientia.

DISTINCT. XXXV. A

*Aug. in 14. l.
de tri. c. 2. ad
medium.*

1. Cor. 12. b

Post praemissa diligenter considerandum est, in quo differat sapientia a scientia. De hoc Aug. ita ait, Philosophi disputantes de sapientia definiunt eam, dicentes. Sapientia est rerum diuinarum humanarumque scientia. Ego quoque utrarumque rerum cognitionem, id est diuinarum & humanarum & sapientiam & scientiam dici posse non nego. Verum iuxta distinctionem Apostoli, qua dixit. Alii datur sermo sapientiae, alij sermo scientiae, illa definitio diuidenda est: ut rerum diuinarum cognitio sapientia proprie nuncupetur, humanarum vero rerum cognitio proprie scientiae nomen obtineat. Neque vero quicquid sciri ab homine potest in rebus humanis, ubi plurimum superuacuae vanitatis & noxiae curiositatis est, huic scientiae tribuatur: sed illud tantum quo fides saluberrima, quae ad veram beatitudinem ducit, gignitur, nutritur, defenditur, roboratur: qua scientia non pollent fideles plurimi, quamuis polleant ipsa fide plurimum. Aliud est enim scire tantummodo, quid homo credere debeat propter adipiscendam vitam beatam: aliud est scire quomodo hoc ipsum & piis opituletur vel contra impios defendatur: quae proprio vocabulo appellatur scientia: De his quoque duabus virtutibus idem Aug. differentiam inter eas assignans super

*Au. ad ver.
6. Qui fir-
mavit ter-
ram.*

Super Ps. ait, Distat sapientia quodammodo à scientia, testante sancto Iob, qui quodammodo singula definiens ait. Sapientia est pietas, scientia vero abstinere à malis. Pietatem vero hoc loco posuit Dei cultum: quæ græce dicitur *θεοσεβία*: quæ est in cognitione & dilectione eius quod semper est & incommutabiliter manet, quod Deus est. Abstinere vero à malis est in medio parvæ nationis prudenter conuersari. Idem quoque inter hæc duo aperte distinguens ait in lib. 12. de trin. Distat ab æternorum contemplatione actio, qua bene utimur temporalibus rebus: & illa sapientiæ, & scientiæ deputatur, quamuis & illa, quæ sapientiæ est, possit nuncupari scientia: vt Apostolus asserit vbi dicit. Nunc scio ex parte, quam scientiam profecto contemplationis Dei vult intelligi. In hoc ergo differētia est: quia ad contemplationem sapientia, ad actionem vero scientia pertinet. Ecce aperte demonstratum est, in quo differat spiritus sapientiæ, & spiritus scientiæ, sc. vt sapientia diuinis, scientia humanis attributa sit rebus. Et ideo docet Aug. vtrunque agnoscimus in Christo, scil. & rem diuinam & rem humanam: & ideo de ipso habemus sapientiam & scientiam. Cum n. legitur, Verbum caro factum est, in verbo intelligitur verus Dei filius, in carne agnoscitur verus hominis filius. Itē cum dicitur, videmus plenum gratiæ & veritatis: gratiā referamus ad scientiam, & veritatē ad sapientiā: quia in Christo sapientiā & scientiā fuit plenaria, & nos scientiā & sapientiā de eo habemus, q. est Deus & homo.

In quo differat sapientia ab intellectu. B

Ostensa differentia inter scientiam & sapientiā, quid distet inter sapientiā & intellectū videamus. In hoc differunt illa duo: quia sapientia proprie est de æternis, quæ veritati æternæ contēplandæ intēdit. Intelligētia vero non modo de æternis est: sed etiam de rebus inuisibilibus & spiritualibus tēporali-

Tt 5 rati-

*Psal. 135. Et
ca. in Ench.
& ca 14. li.
12. de trin.
Iob. 28. d.*

*Ca. 14. ad
principium.*

1. Cor. 13. d

*Ibid. paulo
inferius.*

*In lib. 13. de
tri. ca. 19. in
medio.*

Ioan. 1. b

raliter exortis. Per eam n. & natura summa, quæ fecit omnes naturas, id est, diuina consideratur: & quæ post ipsam sunt spirituales & inuisibiles naturæ, vt angeli, & omnes animæ bonæ affectionis cōspiciuntur. In hoc ergo differentia est, quia sapientia creator tantū conspicitur, intellectu vero & creator, & creatura quædam. Itē intellectu intelligibilia capimus tantum: sapiētia vero nō modo capimus superiora, sed etiam incognitis delectamur. Sic ergo distingui potest inter illa tria, sc. intellectum, scientiā & sapientiam. Scientia valet ad rerum temporalium rectam administrationē, & ad bonam inter malos conuersationē, Intelligentia vero ad creatoris, & creaturarum inuisibilium speculationem. Sapientia vero ad solius æternæ veritatis contemplationem & delectationem.

Quod intellectus & scientia de quibus hic agitur, non sunt illa, quæ naturaliter habet homo. C

Et notandum quod intellectus & scientia quæ dicuntur dona Sp. S. alia sunt ab intellectu & scientia, quæ naturaliter sunt in anima hominis: hæc n. virtutes sunt, quæ per gratiam infunduntur animis fidelium, vt per eas recte viuant. Illa vero naturaliter habet homo ex beneficio creationis: à Deo tamen. Per has autem virtutes quæ dicuntur dona Spir. S. illa naturalia reformantur atq; adiuuantur: vt v. g. Intellectus naturalis peccato obtenebratus, per virtutem quandam & gratiam, quæ dicitur spiritus intelligentiæ reformatur atq; adiuuatur ad intelligendum. Ita & per illam virtutem, quæ dicitur Spiritus sapientiæ iuuatur atque erigitur mentis ratio ad contemplationem, & delectationem æternæ veritatis.

Quod sapientia ista Dei est, nec est illa, quæ Deus est. D

Illud etiam sciendum est, quod sapiētia de qua nunc differimus, nō est illa sapiētia Dei (vt ait August.) quæ Deus est: sed hominis sapiētia: veruntamen

*Quomodo
differunt
scientia, in
telligentia,
& sapientia.*

men quæ secundū Deum est: ac verus & præcipuus cultus eius est. Si ergo colat mens hominis Deum cuius ab eo capax facta est, & cuius esse particeps pōt, sapiens ipsa fit & non sua luce, sed summæ illi⁹ lucis participatione sapiens fit. Ista ergo hominis sapientia ēt Dei est: verum nō ita Dei est, vt ea sapiens sit Deus. Non n. participatione sui sapiēs est, sicut mens participatione Dei. Sic etiam dicitur iustitia Dei, non solum illa qua ipse iustus est: sed etiam illa quam dat homini cum iustificat impiū.

DE CONNEXIONE VIRTVTVM, QUÆ

non separantur.

DISTINCT. XXXVI. A

Solet etiam quæri, vtrum virtutes ita sint sibi coniunctæ, vt separatim non possint possideri ab aliquo: sed qui vnā habet omnes habeat? De hoc etiam Hier. ait: Omnes virtutes sibi hærēt: vt qui vna caruerit, omnibus careat. Qui ergo vnā habet, omnes habet. Quod quidē probabile est. Cū n. charitas mater sit omnium virtutū: in quo cūque mater ipsa est, scil. charitas, & cuncti filij eius, id est, virtutes recte fore credūtur. Vnde Aug. Vbi charitas est, quid est quod possit deesse? Vbi a. non est, quid est quod possit prodesse. Cur ergo non dicimus. Qui hāc virtutē habet, omnes habet, cum plenitudo legis sit charitas? quæ quanto magis est in homine, tanto magis est virtute præditus: quāto vero minus, tanto minus inest virtus: & quanto minus inest virtus, tanto magis inest vitium.

Si cunctæ virtutes pariter sint in quocunque sunt. B

Vtrū vero pariter quis omnes possideat virtutes, an aliæ magis, aliæ minus in aliquo ferueant, quæstio est. Quibusdā n. videtur, quod aliæ magis, aliæ minus habeātur ab aliquo: sicut in Iob patiētia emicuit, in David Humilitas, in Moyse māfuerudo, qui etiā cōcedunt magis aliquē mereri, per aliquā vnā virtutem quam per aliam, sicut eam plenius

*Aug. in lit.
14. de Trin.
ca. 1. in prin.*

*Hie. com-
mentario
ad illud. 56.
cap. 16.*

*Esa. Custo-
dite iudiciū
in tom. 5.*

*Super. Ioan.
tract. 83. ad
illud ca. 15.*

*Ioan. hoc est
præceptum
meum in
tom. 9.*

Rom. 13. d.

*Iacobi 3. e.
2. Reg. 6. o.
Num. 12. d.*